

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 721/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť V. P., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 24 C 81/2008-117 z 24. júna 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. P. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2013 doručená sťažnosť V. P., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Bratislava I

(ďalej len „okresný súd“) č. k. 24 C 81/2008-117 z 24. júna 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je v postavení žalobcu v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 24 C 81/2008, pričom jeho žaloba smeruje proti Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“), v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. V označenom konaní sa sťažovateľ domáha náhrady škody z titulu nesprávneho úradného postupu.

Napadnutým uznesením okresného súdu bola sťažovateľovi uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 4 992,59 €, a to do 30 dní od právoplatnosti napadnutého uznesenia. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že proti napadnutému uzneseniu nie je odvolanie prípustné a ak v ustanovenej lehote preddavok na trovy konania nezloží, okresný súd konanie v súlade s § 141a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zastaví.

Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým uvádza:

«Zaplatenie preddavku na trovy konania vo výške 4992,59 Eur je pre mňa na základe mojich osobných majetkových pomerov a výdavkov samo o sebe nereálne. Dňa 22. 04. 2013 som súdu vydokladoval svoje aktuálne a majetkové pomery vyplnením príslušného tlačiva a podpísaním čestného prehlásenia o pravdivosti a úplnosti údajov spolu s listom - doplnenie žiadosti. Je síce pravda, že vlastným rodinný dom a pozemok a dostávam pravidelný mesačný príjem, ale súd nezobral do úvahy aj mesačné výdavky, ktoré som nútený vynaložiť a to jednak na starostlivosť o moju manželku, ktorá sa vinou lekárov - po laparoskopickom vyšetrení nie je schopná sama o seba postarať a je nútená užívať množstvo liekov, navštevovať pravidelne lekárov a to len za doprovodu zodpovednej osoby (mňa, našej dcéry, alebo môjho otca). Ďalej výdavky, ktoré vynaložím na štúdium syna - 330 Eur mesačne, čo som uviedol len základné náklady. Rovnako aj náklady vynaložené na starostlivosť o domácnosť.

Predať dom a kúpiť, resp. prenajať si byt, aby som mal na zaplatenie preddavku na trovy konania považujem za formu vydierania, hlavne preto, že náhradu škody si

uplatňujem v dôsledku nesprávneho postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktorý mi v osobnom, rodinnom, spoločenskom a profesijnom živote spôsobil nie malé problémy. V konečnom dôsledku mám za to, že týmto by sa manželkin už aj tak zlý zdravotný stav ešte výraznejšie zhoršil.

Navyše, právo na prístup na súd, hoci nie je absolútne, musí byť efektívne a ani súdy nesmú toto právo obmedzovať, či redukovať spôsobom porušujúcim jeho samotnú podstatu. Uloženie tak vysokého preddavku zasahuje do mojej Ústavou SR a právnymi prepismi SR garantovanej možnosti domáhať sa ochrany môjho práva na nezávislom a nestrannom súde a javí sa zjavne arbitrárne v myšlienkovom procese konajúceho súdu. Okrem toho povinnosťou Okresného súdu bolo vychádzajúc z aplikácie ustanovenia § 141a ods. 1 OSP, aby preskúmal a následne odôvodnil naplnenie všetkých jeho atribútov, resp. predpokladov jeho uplatnenia. Zo štrukturálnej formulácie a obsahovej gradácie ust. § 141a ods. 1 OSP vyplýva podmienenosť jeho použitia iba v príčinnej súvislosti s preskúmaním dvoch základných predpokladov, ktoré musia byť kumulatívne naplnené a to jednak preskúmaním predpokladu na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 OSP a jednak aj preskúmaním výšky žalovaného návrhu vzhľadom na sumu životného minima. Je paradoxné, že v danom prípade je uplatňovanie môjho nároku zo zákona oslobodené od súdnych poplatkov, preto je nelogické požadovať splnenie tejto podmienky - skúmať, či sú splnené podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov alebo nie. Okrem toho je podľa môjho názoru potrebné rešpektovať princíp proporcionality, teda aby zásahy do majetkových práv účastníka konania boli minimalizované na najnižšiu možnú rozumnú mieru, ktorou by vždy mala byť odhadnutá výška budúceho priznaného nároku.

Do úvahy v tomto prípade prichádza aj možnosť vysporiadať sa s platnou legislatívou a dobrými mravmi. V niektorých prípadoch by mala platná legislatíva ustúpiť do pozadia pred dobrými mravmi. Vysporiadanie sa s platnou legislatívou a jej súladu s dobrými mravmi je nepochybne významnou skutočnosťou pre rozhodovanie súdov tak, aby tieto boli v súlade s dobrými mravmi. V prípade, že platný právny predpis je v rozpore, resp. jeho aplikácie nie celkom v súlade s dobrými mravmi je podľa môjho názoru odôvodnené aplikovať a uprednostniť princíp dobrých mravom na úkor platných predpisov. V opačnom prípade nerešpektovaním tejto zásady môže dochádzať k výrazným deformáciám, ako aj v tomto prípade zbavenie možnosti domáhať sa svojho zákonného

práva cestou súdnej ochrany. Dôvodová správa k návrhu novely OSP, ktorou sa zaviedlo do právneho poriadku SR ustanovenie § 141a OSP - inštitút preddavku na trovy konania hovorí:

„V sporoch, v ktorých je uplatňovaná vyššia peňažná suma je strana vystupujúca ako odporca často v situácii, že je voči nej uplatňovaný návrh, ktorý sa javí ako šikanózný. Odporca platí trovy konania (napr. odmena advokáta) zo sumy, ktorá je voči nemu uplatňovaná s rizikom, že ak bude v bránení práva úspešný, navrhovateľ jej trovy nenahradí, keďže ešte počas konania podľa vývoja konania napr. postúpi pohľadávku na inú osobu, u ktorej nie je zabezpečená vymožitelnosť tejto pohľadávky. Inštitút preddavkov na trovy konania má za cieľ eliminovať tieto šikanózne návrhy v čo najväčšej miere.“

Uvedená dôvodová správa, hovorí, že tento inštitút bol zavedený na ochranu odporcu, voči ktorému sa niektoré návrhy javia ako šikanózne. Na druhej strane sa nepočítalo s tým, že zloženie neprimerane vysokého preddavku na trovy konania, ktorý navrhovateľ nie je schopný zaplatiť je šikanózne práve voči navrhovateľovi.

V tomto prípade je nepochybné:

- 1/ navrhovateľovi bola spôsobená škoda postupom OČTK,
- 2/ dôležitou sa taktiež javí otázka, prečo na konanie podľa zákona 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktoré je samo zo zákona oslobodené od platenia súdnych poplatkov bola uložená povinnosť zaplatiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP,
- 3/ odporca nemusí zložiť preddavok na trovy - povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Táto časť ust. § 141a OSP je šikanózna voči navrhovateľovi, keďže odporcom je SR,
- 4/ odporca má silné právne oddelenie a vysokokvalifikovaných a odborne fundovaných právnikov, ktorý poberajú mzdu a nevznikajú im žiadne nároky ak spor vyhrajú,
- 5/ povinnosť zložiť preddavok na trovy konania bráni navrhovateľovi na prístupu k súdu, čím dochádza k spôsobeniu verejnou mocou k ďalšiemu výraznému poškodeniu, resp. čím by došlo k ďalšiemu poškodeniu,

6/ súd pri skúmaní mojich majetkových a sociálnych pomerov zjavne nezobral do úvahy výdavky, ktoré som nútený mesačne vynaložiť na starostlivosť o moju manželku, ktorá nie schopná sama o seba sa postarať, na starostlivosť a štúdium syna - 330 Eur mesačne, čo predstavuje len tie najzákladnejšie náklady. Rovnako aj náklady vynaložené na starostlivosť o domácnosť.»

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo V. P... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na právnu istotu vyplývajúce z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR Uznesením Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 24. 06. 2013, č. k. 24 C/81/2008-117 porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 24. 06. 2013, č. k. 24 C/81/2008 -117 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I. na ďalšie konanie.

Slovenská republika, zast. Okresným súdom Bratislava I., je povinná nahradiť sťažovateľovi - V. P... trovy konania a právneho zastúpenia na účet JUDr. J. S., advokáta... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo sťažnosti možno vyvodiť, že jej podstatou je námietka sťažovateľa, podľa ktorej napadnutým uznesením okresného súdu došlo k neprípustnému zásahu do jeho základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie, a to konkrétne do jeho práva na prístup k súdu, keďže v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP ak navrhovateľ (sťažovateľ, pozn.) preddavok v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku zastaví.

V súlade s § 141a ods. 1 OSP navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Podľa názoru ústavného súdu je v posudzovanom prípade už na prvý pohľad zrejmé, že napadnutým uznesením okresného súdu k neprípustnému zásahu do označeného základného práva dôjsť nemohlo. Samotné vydanie napadnutého uznesenia, ale ani

nadobudnutie právoplatnosti tohto uznesenia nemá totiž bez ďalšieho za následok stratu prístupu k súdu pre sťažovateľa. K dôsledkom, na ktoré sťažovateľ v sťažnosti poukazuje, by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení konania v zmysle už citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (obdobne pozri napr. II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012).

Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a vo vzťahu proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania bude mať sťažovateľ možnosť uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto v takomto prípade budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými právami, porušenie ktorých sťažovateľ touto sťažnosťou namieta. Za týchto okolností ústavný súd považuje podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže sťažovateľ bude mať v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 24 C 81/2008 k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013